

Vergaderjaar 2020–2021

31 477

Bestrijden witwassen en terrorismefinanciering

Nr. 62

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 september 2021

De vaste commissie voor Financiën heeft op 6 juli 2021 het kabinet gevraagd een reactie te geven op het FD-artikel «Rabobank sluit kleine autodealers uit vanwege risico op witwassen» van 1 juli 2021.

In dit artikel wordt beschreven dat de Rabobank heeft aangekondigd geen nieuwe betaalrekeningen meer te openen voor autobedrijven met minder dan 50 miljoen euro aan omzet per jaar. Rabobank licht in het artikel toe dat op basis van onderzoek blijkt dat de tweedehands autosector gevoelig is voor criminele activiteiten, in het bijzonder witwassen. De Rabobank wil om deze reden voorwaarden stellen aan de nieuwe instroom van klanten uit deze sector. Daarnaast geeft de Rabobank aan dat nieuwe rekeninghouders, ongeacht hun achtergrond, maximaal 5.000 euro aan contanten per negentig dagen kunnen afstorten.

Het is in algemene zin aan een bank zelf om haar strategie te bepalen en te bepalen met welke cliënten zij een zakelijke relatie aangaat of voortzet. Banken kennen ook verschillen in hun strategie en focus op klantgroepen, waardoor er doorgaans voor alle klantgroepen voldoende toegang is tot bancaire dienstverlening. In het licht van de toegenomen aandacht voor de bestrijding van witwassen is het begrijpelijk dat banken bestaande en nieuwe klanten kritisch tegen het licht houden, zeker bij klanten actief in een branche waarvan risico's bekend zijn. Dat is ook wat ik van de banken verwacht. Anderzijds vind ik het belangrijk dat dit proces zorgvuldig gebeurt en met oog voor de klant. De maatregelen die banken nemen moeten proportioneel blijven en burgers en ondernemers niet onnodig in de problemen brengen.

Wet ter voorkoming van witwassen en financiering van terrorisme

Op grond van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) is een bank verplicht om risico-inschattingen te maken en daar het klantenacceptatiebeleid op af te stemmen. Ook kan een bank eventueel mitigerende maatregelen treffen om risico's te beperken. De

Wwft verplicht banken alleen om van een klant afscheid te nemen of een nieuwe klant te weigeren als een bank de geconstateerde risico's niet kan mitigeren of als de klant de benodigde informatie om een goede risicobeoordeling te maken niet aanlevert. Daarbij is het van belang dat de bank per klant een individuele risicobeoordeling maakt. Een verhoogd risico betekent niet dat een groep klanten categoriaal geweigerd moet worden.¹ De bank in kwestie heeft bij bestaande klantrelaties in alle gevallen een zorgplicht jegens de klant en dient oog te hebben voor de belangen van de klant. Bij het weren van een groep klanten op basis van een bepaalde jaaromzet lijkt er geen sprake te zijn van een individuele risicobeoordeling en dat vind ik, mede in het licht van de zorgplicht, onwenselijk.

Wanneer een bank bij een bepaalde groep klanten ziet dat deze groep vaak een verhoogd risico met zich meebrengt vind ik het belangrijk dat een bank in overleg treedt met deze groep klanten om te vast te stellen om welke risico's dit precies gaat, welke maatregelen de sector zelf kan nemen en welke voorwaarden de bank vervolgens nog aan individuele klanten moet stellen om de resterende risico's te mitigeren. Deze aanpak vergroot de weerbaarheid van de sector en de kans dat witwassen wordt voorkomen.

Ik vind het in dat kader positief dat de BOVAG haar leden onlangs heeft opgeroepen om niet langer het 500 eurobiljet te accepteren in verband met de hoge witwasrisico's. Deze maatregel is genomen mede naar aanleiding van de gesprekken die ik met verschillende brancheorganisaties heb gevoerd over de risico's van het 500 eurobiljet in het kader van het plan van aanpak witwassen.²

Contant geld

Ik zie de verhoogde risico's bij zeer omvangrijke contante betalingen. Daarom bereid ik op dit moment een wetsvoorstel voor dat het verrichten van contante betalingen voor goederen van 3.000 euro of meer verbiedt om de risico's op witwassen te beperken. Tegelijkertijd speelt contant geld nog steeds een belangrijke rol in de samenleving aangezien groepen mensen nog steeds afhankelijk zijn van het gebruik van contant geld, en omdat contant geld als terugvaloptie dient als er verstoringen zijn in het pinverkeer aan de toonbank. Zoals ik uw Kamer eerder heb gemeld wordt om deze reden in het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer gewerkt aan een convenant over de acceptatie van contant geld en de chartale infrastructuur.³

Vervolg

Ik constateer dat de toegenomen aandacht voor de bestrijding van witwassen kan betekenen dat sectoren en klantgroepen worden geconfronteerd met strengere eisen vanuit banken dan voorheen. Ik vind het belangrijk dat deze eisen niet tot maatschappelijke onwenselijke situaties leiden en personen onterecht de toegang tot het betalingsverkeer wordt ontzegd. De banken en de automotive sector dienen allereerst zelf afspraken te maken om de risico's op witwassen te verkleinen en zo de toegang tot het betalingsverkeer te garanderen. Ik zal ik met de banken, de Nederlandsche Bank en de automotive sector in gesprek treden teneinde vast te stellen welke maatregelen effectief en proportioneel zijn om de

¹ DNB Leidraad Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en Sanctiewet (Sw) 2020, p. 23.

² Kamerstuk 31 477, nr. 41.

³ Kamerstuk 27 863, nr. 94.

risico's op witwassen te verkleinen. Daarbij teken ik aan dat partijen die niet voldoen aan mogelijk toekomstige afspraken om risico's te verkleinen het risico lopen geen betaalrekening te kunnen openen of behouden.

Daarnaast ben ik voornemens om op korte termijn de Leidraad ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme zo aan te passen dat duidelijk wordt dat het feit dat bepaalde typen cliënten of producten een inherent verhoogd risico met zich meebrengen geen reden kan zijn om dit type cliënten categoriaal te weigeren.⁴

Op de langere termijn zal ik mij in internationaal en EU-verband inzetten om de verhouding tussen de toegang tot het betalingsverkeer en anti-witwasregelgeving te verduidelijken. Dat zal ik doen in de daarvoor speciaal opgezette projectgroep van de Financial Action Task Force, de mondiale organisatie die standaarden voor anti-witwasregelgeving stelt. Daarnaast zal ik in de onderhandelingen voor het nieuwe anti-witwaspakket van de Europese Commissie⁵ voorstellen dat er richtlijnen worden gesteld voor effectieve en proportionele maatregelen waar financiële instellingen en toezichthouders gebruik van kunnen maken. Daarnaast heeft de Europese Commissie aangekondigd dat de evaluatie van de richtlijn betaalrekeningen binnenkort wordt gepubliceerd. Ik breng de problemen die bedrijven ervaren onder de aandacht bij de Europese Commissie met het verzoek om een verdere uitbreiding van de basisbetaalrekening naar zakelijke rekeningen te overwegen in een eventuele herziening van de richtlijn.

De Minister van Financiën,
W.B. Hoekstra

⁴ Te raadplegen via: <https://www.internetconsultatie.nl/wijzigingalgemeneleidraadwwft>.

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/210720-anti-money-laundering-counteracting-financing-terrorism_en.